

Naturundersøkelser ved Øverland gård – Norges Vel.

Terje Blindheim, Geir Gaarder og Kjell Magne Olsen

Siste Sjanse notat 2001-1

Stiftelsen Siste Sjanse har gjennomført en mindre kartlegging av biologiske verdier på Norges Vel sine arealer i forbindelse med boligområdet Øverland Miljøgrend som nå er under planlegging. Fokus var å avdekke om området inneholdt forekomster av sjeldne arter eller naturtyper, samt å foreslå aktuelle forvaltningstiltak. Det har totalt blitt brukt ca. 8 timer i felt og et dagsverk til sammenstilling av data. Terje Blindheim har vært ansvarlig for rapportering og feltarbeid, mens Geir Gaarder og Kjell Magne Olsen har bidratt i felt. Feltarbeidet ble foretatt 31. mai og 25. august 2000. Rapporten er skrevet i desember 2000.

Områdebeskrivelse

Generelt

Det undersøkte området ligger sør for Øverland gård og mellom jordene vest for Øverlandselva og Gamle Ringeriksvei. De nordlig delene av området er sterk omdannet og her dominerer ruderatmark med ugrassamfunn. Den vestvendte nedre skråningen veksler mellom ugrassamfunn i nord via kalktørrbakker og til rikere edelløvs-kogsflekker og kalkfurskog i sør. Kalkfurskogen strekker seg stedvis helt opp på toppen av ryggen og går der over i rikere edelløvs-kog med stor dominans av hasselskog og lågurt-granskog i sør. Langs Gamle Ringeriksvei vokser det en del større edelløvtrær av spisslønn, ask og eik. Skogen på hele arealet er ung i økologisk forstand og det finnes ikke nøkkelelementer eller arter som vitner om kontinuitet. På den sørlige delen av området er det mye oppslag av edelgran. Det finnes spredte stier og den sørlig delen blir aktivt brukt som lekeområde av naboer. Hele området har antakelig vært beitet i tidligere tider.

Kalkfurskogen

Ligger østvendt og dekker mesteparten av området. Det har vært en del hogst i området og

Bilde viser den åpne furuskogen på begge sider av hovedstien.

det kommer opp mye løvskog og edelgran under furuene. I de brattere partiene er det stedvis lite vegetasjon, mens det på flatere partier er tettere bunnvegetasjon. På de frodigste partiene finnes arter som blåveis (*Hepatica nobilis*), lundrapp (*Poa*

Nedre del av kalkfurskogen mot trafostasjon. Mye åpen mark i den østvendte skråninga.

nemoralis), skogstorkenebb (*Geranium sylvaticum*), trollhegg (*Frangula alnus*), liljekonvall (*Convallaria majalis*), tysbast (*Daphne mezereum*) og hvitveis (*Anemone nemorosa*). De eksponerte og grunlendte arealene har innslag av leddved (*Lonicera xylosteum*), bergskrinneblom (*Arabis hirsuta*), blodstorkenebb (*Geranium sanguineum*), engtjæreblom (*Lychnis viscaria*) og breiflangre (*Epipactis helleborine*) i overgangen til fuktigere løvskog. Kalkfurskogen må betegnes som forholdsvis rik av middels fuktig type og har potensiale til å huse sjeldne og rødlistede arter spesielt av sopp, selv om slike ikke ble påvist i vår undersøkelse. Verdien av kalkfurskogen sammenlignet med andre lignende skoger rundt indre Oslofjord må betegnes som begrenset pga. av sterk påvirkning.

Konklusjon: Kalkfurskogsarealene er en nøkkelbiotop med lokal verdi.
Bevaringsmuligheter: De østvendte skråningene hvor det står igjen noen furuer bør settes igjen uberørt. Dette kan løses ved at boligene trekkes tilbake i terrenget.

Edelløvs skogen

Edelløvs skogen ligger vest i området og i bunn av den østvendte skråninga mot jordene. De østre delene er forholdsvis fuktige, mens de vestre delene er tørrere. Overgangen mot kalkfurskogen er gradvis og ikke lett å avgrense. Skogen er ung og hasselkratt dominerer over mye av arealene særlig mot Gamle Ringeriksvei. Det står en del enkelttrær av lønn, ask og eik langs veien, men disse er ennå for unge til at sjeldne sopp, insekter, moser eller lav har etablert seg. For moser og lav spiller også forurensning en stor rolle for mulig etablering på trærne. Edelløvs skogen nederst mot jordene og trafostasjonen er noe rikere og frodigere enn den som ligger mot Gamle Ringeriksvei. Her vokser det trollbær (*Actaea spicata*), storklokke (*Campanula latifolia*), breiflangre (*Epipactis helleborine*), marianøkkelblom (*Primula veris*), ormetelg (*Dryopteris filix-mas*), krossved (*Viburnum opulus*), fagerklokke (*Campanula persicifolia*) og prikkperikum (*Hypericum perforatum*). Naturtypen har her sine kvaliteter knyttet til det rike jordsmonnet og det rike feltsjiktet. Naturkvalitetene ut over dette er små.

Konklusjon: Edelløvs skogen er en nøkkelbiotop med lokal verdi.
Bevaringsmuligheter: Randsonen med eldre trær mot Gamle Ringeriksvei bør bevares i sin helhet. Eiketruene bør fristilles for å unngå at de blir skygget ut. Den nedre, rike og frodige skogen mot trafostasjonen og jorder bør bevares mest mulig urørt. Trærne nederst i skråningen vil i liten grad, selv når de blir store, skygge for utsikten til boliger som ligger oppe på flata.

Lågurtgranskogen

Utgjør en mindre del av eiendommen i sørvest og har ikke større biologiske kvaliteter. Grantrær i et område dominert av løvskog er imidlertid viktig skjul for fugl i vinterhalvåret. Det bør derfor settes igjen noen stormsterke trær dersom det blir aktuelt å bygge på denne delen av eiendommen.

Kalktørrenga

Kalktørrenga ligger nord, syd og vest for vannpumpe-stasjonen som ligger mot veien inn til transformatorstasjonen. Den største delen ligger nord for stasjonen langs veien. Kalktørrenger og kalktørreberg er sjeldne og svært rike vegetasjonstyper som er typisk for indre Oslofjord, men som har vært i sterk tilbakegang i lang tid. Det ble registrert enkelte arter som er typiske

for vegetasjonstypen: knollmjørdurt (*Fillipendula vulgaris*), kvitmure (*Galium boreale*), bergmynte (*Oreganum vulgare*), bakkemynte (*Acinos arvensis*), nakkebær (*Fragaria viridis*), rosebusker., og gulmaure (*Galium verum*). Området er antakelig beitepåvirket og bærer nå preg av gjengroing. Det er derfor ønskelig at områdene blir skjøttet noe for å bevare kvalitetene (se under).

Konklusjon: Kalktørrenga er en nøkkelbiotop med regional verdi.

Bevaringsmuligheter:

Det bør være et mål å hindre gjengroing av området. Dette kan gjøres ved at enkelte trær og buskas fjernes, samt at arealene slås i midten-slutten av juli. Dette kan være en fin oppgave for beboerne å være med på.

Formålet med skjøtselen er å holde området åpent, samtidig som noe buskpreg av f. eks.

rosen og mispler bør bevares. Krattskog bør fjernes eller tynnes ut. De trærne en ønsker å spare bør merkes og de kan også gjerne styves med noen års mellomrom.

Kalktørrenga nord for vannpumpe-stasjon. Den største delen av enga har en bredde på ca. 30-40 meter. Skogen som omgir enga kan tynnes noe ut.

Hovedkonklusjon

Tomta som skal bebygges har et naturgrunnlag med potensiale for et rikt biologisk mangfold. Påvirkningen har imidlertid vært sterk og mangelen på kontinuitet, eldre skog og skjøtsel gjør arealet mindre verdifullt når det sammenlignes med andre lignende arealer i regionen. Mange av de verdiene som finnes i dag vil kunne ivaretas og forsterkes ved å ta de hensyn som er foreslått. Se også vedlagte kart. Kalktørrenga har regional verdi og bør skjøttes for å hindre gjengroing.

Forklaring til kart:

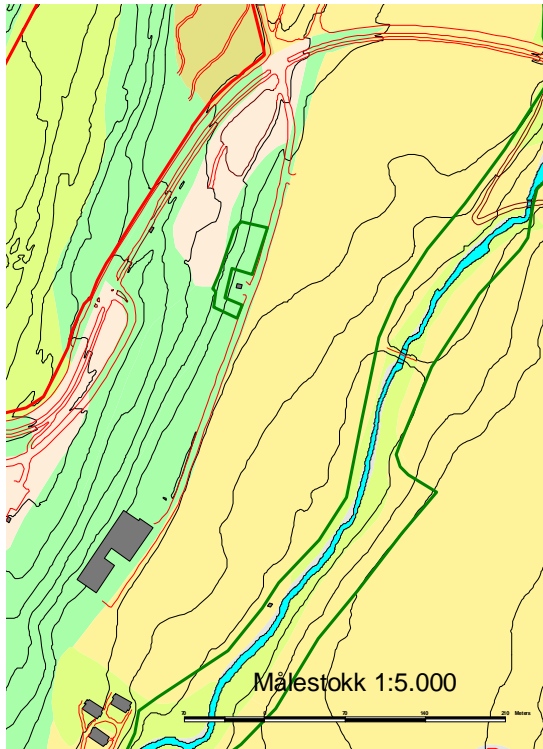
Område 1: Kalktørrenga og noe tilhørende kalkpåvirket mark/skog.

Område 2: Angir spredte edelløvtrær av en viss størrelse som bør bevares.

Område 3: Rik edelløvskog som i størst mulig grad bør prioriteres for biologisk mangfold.

Område 4: De delene av kalkfurskogen som bør prioriteres for biologisk mangfold.

Foruten område 1 er de skraverte områdene ment som et forslag til områder hvor biologisk mangfold kan prioriteres. Dersom disse områdene skjermes, helt eller delvis, for utbygging vil utbygger ta vare på det spennet av naturtyper og arts mangfold som naturlig finnes på eiendommen. Det er viktig å tenke gjennom hvordan disse områdene skal forvaltes i byggeperioden og etter endt byggeprosess (ferdsel, kutting av trær for å bedre utsikt m.m., skjøtsel). Område 1 bør skjermes helt for inngrep.

Figur 1. Kartet viser en grov oversikt over området. Kalktørreng er avgrenset med mørk grønn strek. Kartet er ikke orginalt mangler flere av punktene nevnt i teksten over.